

Nämnden Svenska rum 10.12.2020 § 99

§ 99

Utlåtande om fullmäktigemotion om ordnande av skolskjutsar från två adresser

Beredning och upplysningar:

Nurmi Juha

Nordberg Anna

Sirviö Jemina

Leino Virpi

Westerlund Mia

fornamn.efternamn@esbo.fi

Växel 09 816 21

Förslag

Bildningsdirektör Rinta-aho Harri

Nämnden Svenska rum ger utlåtandet enligt redogörelsen om Eva-Lena Gästrins och 57 andra fullmäktigeledamöters motion om ordnande av skolskjutsar från två adresser.

Behandling

Gästrin understödd av Kivilaakso-Wellmann gjorde följande ändringsförslag:

"Sista meningen i utlåtandet stryks dvs "Med dessa motiveringar är en justering av riktlinjerna för beviljande av skolskjuts och reseunderstöd inte möjligt enligt förslaget i motionen" och ersätts med följande: "I samband med konkurrensutsättningen för de abonnerade skjutsarna våren 2021 utreds möjligheten till att begära anbud på skolskjuts till två adresser för de elever som bor i Esbo på två olika adresser i enighet med hemställen godkänd i fullmäktige 7.12.2020."

Efter avslutad diskussion frågade ordföranden om Gästrins ändringsförslag kan godkännas. Eftersom ingen motsatte sig det, konstaterade ordföranden att nämnden enhälligt godkände ändringsförslaget.

Ändringarna som nämnden gjorde i redogörelsedelen (utlåtandet) under mötet har beaktats i protokollet.

Beslut

Nämnden Svenska rum gav utlåtandet enligt redogörelsen om Eva-Lena Gästrins och 57 andra fullmäktigeledamöters motion om ordnande av skolskjutsar från två adresser.

Redogörelse

Motion

Eva-Lena Gästrin och 57 andra fullmäktigeledamöter föreslår att Esbo stad

- a) utreder hur många av de elever som omfattas av skolskjutsarna har vårdnadshavare som bor på två olika adresser och
- b) vad det skulle kosta att skjutsa dessa elever till skolan från två adresser och
- c) ordnar skolskjuts för alla de elever som enligt gällande riktlinjer är berättigade till skolskjuts till föräldrarna som bor på olika adresser.

Tidigare behandling

Nämnden Svenska rum återremitterade ärendet på mötet 25.10.2018 § 96. Finska utbildnings- och dagvårdsnämnden bordlade ärendet på mötet 24.10.2018 § 211.

Under budgetförhandlingarna 2019 har man gjort en protokollsanteckning om att förbereda en modell för Esbo hur man kunde ordna skolskjutsar från två adresser. Bildningssektorns svar gällande protokollsanteckningen var med på föredragningslistan i fullmäktige 24.2.2020 § 30. I svaret konstateras det att man till grund för beredningen väntar på nationella riktlinjer.

Fullmäktige bordlade 23.3.2020 § 43 behandlingen av motioner. Fullmäktige har 17.8.2020 § 113 antecknat för kännedom följande svar gällande behandlingen av motionen: "Lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt har ändrat 1.12.2019. I lagändringen har man beaktat växelvist boende för barn men bestämmelserna om närskola och skolreseförmån i lagen om grundläggande utbildning har inte ändrats. Om ärendet finns inte ännu nationella riktlinjer. Man bör diskutera själva ärendet och om en eventuell gemensam linjedragning i samarbete med övriga bildningssektorer i huvudstadsregionens kommuner. Efter det bereder man på nytt ärendet till behandling i nämnderna och sedan behandlas ärendet i stadsstyrelsen och fullmäktige."

I ärendet har man utrett praxisen i övriga kommuner i huvudstadsregionen. Dessa motsvarar Esbos nuvarande praxis och kommunernas gemensamma synpunkt är att det är motiverat att vänta på riktlinjer på nationellt plan eller lagändringar.

Utlåtandet till motionen har utarbetats i samarbete med resultatenheten för finsk utbildning. Finska utbildnings- och dagvårdsnämnden behandlar ärendet på mötet 9.12.2020.

Bakgrund: Lagstiftningen och stadens riktlinjer

Enligt 32 § i lagen om grundläggande utbildning har en elev i grundläggande utbildning som har längre än fem kilometer till skolan rätt till fri transport. En elev i grundläggande utbildning har rätt till fri transport också när skolvägen med beaktande av hans eller hennes ålder eller andra omständigheter är alltför svår, ansträngande eller farlig. Ett alternativ till fri transport är ett tillräckligt understöd för transport eller ledsagande.

Lagen om grundläggande utbildning innehåller ingen definition av boendekommun eller av bostad där. Definitionen av en persons boendekommun och bostad där fastställs i lagen om hemkommun. Om inte annat föreskrivs i någon annan lag, ska lagen om hemkommun iakttas när en kommunal myndighet fattar beslut som påverkas av en persons hemkommun och hans bostad där eller en tillfällig bostad (1 § 3 mom. i lagen om hemkommun). Den enligt lagen om hemkommun bestämda hemkommunen och bostaden där antecknas i det befolkningsdatasystem

som avses i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Nämnden Svenska rum godkände riktlinjerna för beviljande av skolskjutsar och reseunderstöd 19.3.2015 § 25. Riktlinjerna ändrades 24.8.2017 § 4.

Enligt riktlinjerna är ett villkor för förmånen för skolresa att eleven går i den närskola som kommunen har anvisat enligt 6 § i lagen om grundläggande utbildning. Om eleven särskilt har sökt och blivit vald till någon annan skola än närskolan i enlighet med 28 § i lagen om grundläggande utbildning (t.ex. undervisning med specialbetoning) svarar vårdnadshavaren för kostnaderna för transport eller ledsagande av eleven.

Skolreseförmånen beviljas i första hand som reseunderstöd som inom den grundläggande utbildningen betyder ett resekort för kollektivtrafik. Eleven kan beviljas abonnerad skjuts med stöd av ett expertutlåtande (utlåtande av psykolog eller läkarutlåtande) eller något annat dokument som visar att det finns ett synnerligen vägande skäl (t.ex. farlig skolväg). Vid beviljandet av skolreseförmån beaktas en enda, i befolkningsregistret antecknad adress i Esbo.

De riktlinjer för beviljande av skolreseförmån som nämnden godkänt och linjen i Esbos beslut avviker inte från riktlinjerna i huvudstadsregionens övriga kommuner och de strider inte mot lagen eller rättspraxis. Bland annat i högsta förvaltningsdomstolens avgörande om skolskjuts (HFD 2006:10) konstateras det att förutsättningarna för att bevilja skolreseförmån kan uppskattas på basis av den i befolkningsregistret antecknade adressen och att de boendearrangemang som vårdnadshavarna valt inte förpliktar kommunen att bevilja en skolreseförmån som avses i 32 § i lagen om grundläggande utbildning.

Lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt har ändrat 1.12.2019. I lagändringen har man beaktat växelvist boende för barn. Med växelvist boende menas i första hand en sådan situation var barnet bor minst 40 % av kalenderåret hos sin andra förälder. Om växelvist boende kan man komma överens om med ett avtal som fastställs av barnatillsyningsmannen eller med domstolens beslut. Barnet kan fortsättningsvis endast ha en officiell adress som antecknas i befolkningsdatasystemet. Detta bör antecknas i avtalet som fastställs av barnatillsyningsmannen eller i domstolens beslut.

Lagen om grundläggande utbildning har inte ändrats. Närskola, som det i 6 § i lagen bestäms om, anvisas enligt den bostad som angetts för eleven i befolkningsdatasystemet som utgångspunkt. Rätten till skolreseförmån, som det bestäms om i 32 § i lagen, bedöms på basis av adressen som meddelats i befolkningsdatasystemet.

a) Antal elever som bor på två adresser

Antalet elever inom Esbos finska grundläggande utbildning är 30 308 enligt elevadministrationssystemet Primus. Av dessa har 8359 elever vårdnadshavare som bor på olika adresser. Enligt gällande riktlinjer har 705 elever vars föräldrar bor på två olika adresser beviljats skolreseförmån.

I den svenskspråkiga grundläggande utbildningen finns det 3087 elever, varav 544 elever har vårdnadshavare på två olika adresser. Enligt gällande

riktlinjer har 88 elever vars föräldrar bor på två olika adresser beviljats skolreseförmån.

b) Kostnader

Inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen finns det 30 308 elever, varav 2090 har beviljats skolreseförmån enligt gällande riktlinjer för beviljande av skolskjuts och reseunderstöd. Inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen finns det 3087 elever, varav 431 har beviljats skolreseförmån.

Antal elever med skolreseförmån SUKO/Svebi november 2020

Transportmedel	SUKO	Svebi*
Resekort (221,20 €/elev/år)	1301	368
Resekort (221,20 €/elev/år) + abonnerad skjuts (3780-9828 €/elev/år)	72	6
Reseunderstöd	3	0
Abonnerad skjuts (3780-9828 €/elev/år)	713	57
Reseunderstöd + abonnerad skjuts (3780-9828 €/elev/år)	1	0

*Källa: Primus-elevförvaltningsprogram (4.11.2020)

Enligt informationen från logistiktjänsterna blev kostnaderna för ordnandet av abonnerad skolskjuts 5 062 198 euro (finskspråkiga grundläggande utbildningen) respektive 260 103 euro (svenskspråkiga grundläggande utbildningen) år 2019. Kostnaderna baserar sig på ikraftvarande skjutsavtal. Abonnerade skjutsarna konkurrerats ut under våren 2021.

Det är väldigt svårt att beräkna kostnaderna för beaktande av två adresser. Det finns inte information om för hur många elever kriterierna för beviljande av skolreseförmån skulle uppfyllas eller för hur många elever skjutsformen för den beviljade skolreseförmånen skulle ändras om även den andra vårdnadshavarens adress beaktas.

Om extra kostnaderna och deras uppkomst kan dock följande konstateras:

I den finskspråkiga grundläggande utbildningen finns det 8359 elever med vårdnadshavare på två olika adresser. Av dessa är 705 berättigade till skolskjutsförmån enligt nuvarande riktlinjer. Av de elever som har beviljats skolskjuts har 394 resekort för kollektivtrafiken, 278 abonnerad skolskjuts och 31 både resekort och abonnerad skolskjuts. Två elever har beviljats reseunderstöd. I den svenskspråkiga grundläggande utbildningen finns det 3087 elever, varav 544 elever har vårdnadshavare på två olika adresser. Enligt gällande riktlinjer har 88 elever vars föräldrar bor på olika adresser beviljats skolreseförmån. Av dessa har 68 elever resekort för kollektivtrafiken och 20 elever abonnerad skolskjuts.

Rätt till skolreseförmån (reskort eller abonnerad skjuts) kan uppstå för elever som för tillfället inte har rätten. Elever som har beviljats ett resekort kan för sin del få rätt till abonnerad skjuts. Kostnader skulle uppstå av att

nya skolreseförmåner beviljas och att formen för reseförmånen ändras. Ett resekort för kollektivtrafiken kostar 221,20 euro/elev/år och en skolskjuts till skolan och tillbaka hem 3780 - 9828 euro/elev/år.

I och med elevvis ruttplanering ökar transportföretagets kostnader sannolikt avsevärt och/eller transportkapaciteten räcker nödvändigtvis inte till för att köra alla skjutsar. När transportföretagets kostnader ökar, ökar också stadens kostnader.

Skjutsar från två adresser ökar transportföretagets och stadspersonalens arbetsmängd (ruttplanering, beredning av beslut, koordinering och hantering av ändringar, själva skjutsarna). Dagens resurser räcker inte till för att ordna skjutsarna och det krävs adekvata tilläggsresurser för att tjänsterna ska vara av hög kvalitet.

Fullmäktige har 19.10.2020 § 144 godkänt produktivitets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad. En åtgärd för att förverkliga programmet är att se över grundläggande utbildningens servicenät. Som ett led i förverkligandet strävar man till att undvika att ha lågstadium på flera verksamhetsställen. Ifall man väljer att slå samman befintliga skolor till större enheter görs det så att skolvägarna inte blir betydligt längre. Med 10 års investeringsprogrammet strävar man till inbesparingar på 7,2 M€ och med anpassningsprogrammet strävar man till att minska på kostnaderna. Att utvidga skolreseförmånerna enligt motionen ökar på kostnaderna. Nuvarande lagstiftning förpliktigar inte att bevilja förmåner i enlighet med motionen.

c) Abonnerad skjuts från två adresser

Förhållandena för de elever som bor på två adresser varierar. Hos några elever kan båda hemmen ligga nära varandra, hos andra mer längre borta eventuellt på olika elevområden och även i olika städer. Det finns också skillnader i hur boendet tidsmässigt har fördelats. Några elever bor hos vardera föräldern växelvis varannan vecka, men det finns många olika slags lösningar och hos vissa familjer kan förhållandena variera under året.

För att säkerställa ett jämlikt bemötande av eleverna skulle beaktande av två adresser förutsätta att man definierar i vilka situationer två adresser ska beaktas. Sådana eventuella situationer kan till exempel uppstå vid permanent växelvist boende som framgår av ett avtal som barnatillsyningsmannen fastställt eller som framgår av ett domstolsbeslut. Att definiera situationerna räcker dock inte till för att säkerställa ett jämlikt bemötande av eleverna.

En ändring i riktlinjerna skulle i praktiken kräva att även de andra kommunerna i huvudstadsregionen ska ändra sina riktlinjer, eftersom Esbo stad i princip endast beviljar skolskjuts från en adress i Esbo. Det skulle kunna vara problematiskt med tanke på jämlikheten om den ena vårdnadshavaren till exempel bor nära Esbos gräns, men utanför Esbo. Ifall Esbo skulle ha en annan riktlinje än närkommunerna kunde det påverka vårdnadshavarnas val då de fattar beslut hos vilkendera vårdnadshavaren eleven officiellt ska vara skriven hos. På grund av dessa omständigheter vore det viktigt att beviljandet av skolskjuts när barnet bor växelvis hos båda vårdnadshavarna avgjordes genom en lagändring. Även de övriga kommunerna i huvudstadsregionen delar synpunkten att ärendet borde avgöras med riktlinjer på nationellt plan eller lagändringar.

I samband med konkurrensutsättningen för de abonnerade skjutsarna våren 2021 utreds möjligheten till att begära anbud på skolskjuts till två adresser för de elever som bor i Esbo på två olika adresser i enighet med hemställen godkänd i fullmäktige 7.12.2020.

Beslutshistoria

Nämnden Svenska rum 25.10.2018 § 96

Beslutsförslag

Bildningsdirektör Aulis Pitkälä

Nämnden Svenska rum ger utlåtandet enligt redogörelsen om Eva-Lena Gästrins och 57 andra fullmäktigeledamöters motion om ordnande av skolskjutsar till två adresser.

Behandling

Ärendet behandlades på grundval av ordförandens redogörelse, då bildningsdirektör Aulis Pitkälä och hans ställföreträdare var förhindrad (Esbo stads förvaltningsstadga, del II § 7).

Gästrin understödd av ordförande gjorde följande förslag: "Nämnden Svenska Rum återremitterar ärendet med följande krav på den fortsatta beredningen:

* En kostnadsuppskattning görs före 2.11.2018 så att denna kan beaktas i höstens budgetförhandlingar i november.

* Transportföretagens datasystems stöd för att planera rutter enligt vecka-vecka-principen (eller motsvarande) utreds. Eftersom det redan i nuläget finns skolor i Esbo som har olika läsordning beroende på om det är jämnt eller ojämnt veckonummer borde det redan finnas en modell för hur man planerar olika rutter för olika tider och elever veckovis. Samma gäller även de elever som redan nu bor veckovis på olika adresser.

* För att undvika problematiken med att huvudstadsregionens andra kommuner inte beviljar skolskjuts till två adresser bör man i detta skede av utredningen utgå ifrån att skolskjuts till två adresser skulle beviljas för elever som går i skola i Esbo och vars registrerade adress är i Esbo.

* Ordandet av skolskjuts till/från två adresser är inget enkelt problem och nämnden vill att beredningen koncentrerar sig på att hitta möjliga lösningar på detta enligt motionen som 58 fullmäktigeledamöter undertecknat."

Efter avslutad diskussion frågade ordföranden om Gästrins förslag kan godkännas. Eftersom ingen motsatte sig det, konstaterade ordföranden att nämnden enhälligt godkänt förslaget.

Beslut

Nämnden Svenska Rum återremitterade ärendet med följande krav på den fortsatta beredningen:

* En kostnadsuppskattning görs före 2.11.2018 så att denna kan beaktas i höstens budgetförhandlingar i november.

* Transportföretagens datasystems stöd för att planera rutter enligt vecka-vecka-principen (eller motsvarande) utreds. Eftersom det redan i nuläget finns skolor i Esbo som har olika läsordning beroende på om det är jämnt eller ojämnt veckonummer borde det redan finnas en modell för hur man planerar olika rutter för olika tider och elever veckovis. Samma gäller även de elever som redan nu bor veckovis på olika adresser.

* För att undvika problematiken med att huvudstadsregionens andra kommuner inte beviljar skolskjuts till två adresser bör man i detta skede av utredningen utgå ifrån att skolskjuts till två adresser skulle beviljas för elever som går i skola i Esbo och vars registrerade adress är i Esbo.

* Ordandet av skolskjuts till/från två adresser är inget enkelt problem och nämnden vill att beredningen koncentrerar sig på att hitta möjliga lösningar på detta enligt motionen som 58 fullmäktigeledamöter undertecknat.